

»**Grof Paližna.**« Drama u pet činova. Napisao Stjepan Miletić. U Zagrebu. Knjižara Dioničke Tiskare. 1892. 8°. Str. 154. Cena 60 kr. — Iz »Vienca« v posebni knjigi natisnjena je posvečena dr. Milivoju Šrepel-u. Duh te drame nam povsem ne ugaja.

ČEŠKO SLOVSTVO.

»**Jindřich Urban.**« Drama iz praškega življenja v štirih dejanjih. Spisal Fr. Ruth. Upravitelj režiser I. Seifert. Podajemo vsebino tega dela, da spoznajo čitatelji duha naše dramatike.

Prvo dejanje nam predstavlja g. Jindřicha Urbana, moža inteligentnega, bogatega meščana praškega in njegovo mlado soprogo, katero si je — revno sicer, pa izredno lepo — izbral pred osmimi leti za tovarišico. Imata tri otroke. Mlada žena se izneveri soprogu, prodá jedno hišo brez njegove vednosti in zbeži z zapeljivcem tedaj, ko odide g. Urban zvečer po svoji navadi v gostilno. — Drugo dejanje. Dvajset let pozneje. Bedna krčma: v njej razuzdanost, pijančevanje. Od zadaj so naravnani sodi z žganjem, zraven njih pa leži in sedi po klopih druhal zanemarjenih človeških postav v revne cunje zavitih. V kotu brenka nekdo na polomljeno harfo, drugi pa pojó in plešejo. Prihaja nov gost, od vseh stranij ga radostno pozdravljajo: »Gospod baron, gospod baron!« Postarani, zmršani mož z zabuhlim obrazom vstopi — to je nekdanji Urban. S pravo zlobnostjo gleda svoj bedni stan. Jedina želja njegova je, da bi srečal roparja žene in sreče svoje in ga ubil. V krčmo pride še drug gost — drugim jednak — ravnokar izpuščen kaznjenec. Iz pripovedovanja njegovega spozná Urban zapeljivca svoje žene, plane nadenj, vrže ga ob tla in umoril bi ga, ko bi drugi ne branili. Urbana zadene kap. — Dejanje tretje in četrto. Revno stanovanje Urbanovo. Pri njem je le hči, ker se sin ne zmeni za očeta. Nagloma se prikaže sestrada, upadlena žena Urbanova. Sedaj bi vsakdo pričakoval, da ji odpusté oče in otroci in da se mir povrne v rodbino, pa zaman. Pesnik končava dramo s tem, da zapeljivec zastrupi sebe in zapeljanko.

Taka je ta moderna drama. Pisatelj pač ni obogatil dramatičnega polja z lepim idealnim umotvorom, marveč iskal je le »efekta«.

Fr. L.—r.

»**Sirotám přibramským.**« Izdali češki umetniki v prospeh ostalih po žrtvah katastrofe. V Pragi julija meseca 1892.

Majnikova katastrofa v Příbramu je pretresla Čehe in vso Avstrijo. Koliko sirot, vdov in starih roditeljev objokuje in bode oplakovalo predraga srca! Koliko gladnih, praznih rok je stezalo svoje roke za žrtvami v črni jami! Toda »Čechové jsou národ dobrý!« pel je že pred 70 leti K. H. Mácha. In ko je letela tužna novica po čeških pokrajinah, odpirale so se povsodi roke, da bi z obilimi prispevki olajšale vsaj glad in bēdo. Prispela je na pomoč vsa češka javnost, posamičniki, korporacije, ob-

čine, dežele in država, in ti so storili svojo milosrčno dolžnost v obili meri.

Takoj po nesreči so sklenili v Pragi češki umetniki in pisatelji, da priredé v prospeh nesrečnih družin dragocen in krasen »spominski list«. Tako so tudi storili. V istini lep list, in še lepši namen njegov! Priznavam, da so v poslednji dobi izgubili spominski listi veljavo, pač zbok tega, ker se zlorabijo. Kjer je kako društvo pilo v jedni gostilni pivo, kjer se je kak Sokol krepil petnajst let, kjer se je v čitalnici ali besedi čitalo dvajset let, izdali so »spominski list«, ki je javljne vreden, da se o njem govori in piše.

Naš »List« obseza štiri tiskane pôle, in zeló spominja lista »Narod sobě«. Toda kak je razloček! V prvem je vse veselo, zrcáli se navdušenost in ponos nad dovršeno zgradbo »Narodnega gledališča«. Tu je vse mrklo in tožno. V listu je zbranih 40 pesnij, 79 aforizmov in krajših črtic v prozi, štiri glasbene skladbe in 52 slik, in vse je lepo mojstersko urejeno v celoto. Na čelu publikaciji stoji prekrasen obraz Jeneweinove sohe sv. Václava, onega svetnika, kateremu že stoletja peva pobožni češki ljud: »Nedej zahynouti nám u budoucím«. Za obrazom sledi narodna Pesem »Mučedníci«. Avg. Evg. Mužíka, v kateri veje močno duh milosrčnosti in prave pobožnosti. »Ne mrtvim, živim treba vzduha, utehe; kar živim podarite, dali ste mrtvim!« kliče pesnik po domovini. Dalje sledé še v bogatem toku pesniški prispevki, proze in risarije. Veliko ljubezni, navdušenosti in usmiljenosti je tu izraženo! Prve umetelske veličine so tu storile svojo dolžnost: da bi se njih prispevek premenil v zlato, ki naj lajša bēdo! Koliko je tu čislanih, znanih imen! Najstarejši češki slovstveniki so si podali roke z najmlajšimi k umetelskemu delu, saj: »Umení stírá slzy« (umetelnost briše solze), kakor pravi F. Šubert, vodja češkega gledališča, v svojem aforizmu.

Čitajoč ta list, čutimo njegov vzvišeni pomen. Tak nagrobni spomenik ni bil postavljen ni knezom, ni večjim gospodom, kakor s tem delom preprostim ljudem, ki so umrli pri težavnem delu. Umetelnost češka pa je tudi izpolnila dolžnost svojo. In kaj hočem tebi reči, ljubi čitatelj? Imaš li 50 novčičev in 10 za pošto, idi in stori tudi ti delo bratovske ljubezni.

A. Sušník.

»**Náš Domov.**« Obrazkový časopis zabavný a poučný pro lid. Ročník I. Redaktor Jan Janča. Předplácí se na čtvrt' roku 60 kr., na půl roku 1 gl. 20 kr., na rok 2 gl. 40 kr. Jednotlivá čísla po 10 kr. Vychází vždy 1. a 15. dne v měsíci. Redakce a administrace v Olomouci, Blažejské náměstí č. 5. — Ta list izhaja od novega leta dvakrat na mesec na jedni poli. Podoben je našemu listu. Omenjamo pa samo to: Dasi je češki list manjši (dve pôle na mesec), dasi ima dosti slabejšo zunanjo obliko, vendar ni dosti cenejši. In (pozor!) uredništvo še prosi in nabira radovoljnih prispevkov za češki list. Takó bogati Čeh! In mi Slovenci...? Dr. Fr. L.

